

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Martini Bonacinæ Vtrivsque Signatvræ Referendarii
Compendium Omnium Operum de Theologia Morali,
omnibusque conscientiæ nodis**

Bonacina, Martino

Coloniæ Agrippinæ

Censuræ causa materialis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41152

ponitur censura per verbum præsentis, vel præteriti; vel imperativi temporis, Cognoscitur autem censuram esse tantum ferendam sententiæ, quando dicitur: *incurrat censuram comminatoriam*, vel, *precipimus sub interminatione anathematis, sub pena excommunicationis, suspensionis, &c.* quando censuram fertur per verbum futuri temporis, *qui hoc fecerit, excommunicatur, &c.* & quando dubium aliquod suboritur, an censura sit lata vel ferendæ sententiæ; tunc enim iudicandum est censuram esse ferendæ sententiæ, cum odia sint restringenda. *Ibid. n. 4. & seq.*

Causa efficiens censuræ.

3. Potestas ferendi censuras est de jure divino, ut potest collata à Deo. *Matth. 18. Ibid. punct. 2 n. 1.*

4. Ferens censuras debet esse homo viator, baptizatus, habens usum rationis, & non laicus. Præterea ferens censuram non debet habere jurisdictionis usum impeditum, nec debet ferre in causa propria, in qua ipse actoris & iudicis personam sustineat; excipitur tamen casus defensionis, dum quis per modum defensionis censuram fert in eum, qui sibi violentiam infert. *Ibid. n. 3. & 4.*

5. Potestas ferendi censuras jure ordinario, residet in Summo Pont. respectu omnium Christianorum, cujuscumque gradus & conditionis existant. Præterea in Episcopis, in Archiepiscopis, & Patriarchis respectu sibi subditorum. *Ibid. n. 5.*

6. Clericus tamen potest ex commissione sibi facta à legitimo Superiore, vel ex consuetudine legitime introducta ferre censuras, quia clericus est capax Ecclesiasticæ jurisdictionis. Similiter collegium Ecclesiasticum est capax jurisdictionis ad ferendas censuras; secus dicendum si sit laicum & seculare. *Ibid. n. 6. & 7.*

Causa materialis censuræ.

7. Duplex est, proxima & remota: proxima est peccatum, propter quod incurritur censuram; remota est persona ipsa, quæ ligatur censuram. Ad incurrendam censuram prærequiritur aliquod peccatum, & quidem proprium ad excommunicationem incurrendam, licet censura suspensionis possit ferri ob peccatum alterius, v. g. in communiam ob

de se

delictum alicujus ex illa communitate. *Ibid. punct. 3. num. 1.*

Et seq.

8. Ad incurrendam gravem censuram seu majorem requiritur peccatum mortale, exterius, & non sufficit peccatum pure internum, quod ita in mente lateat, ut aliter cognosci non possit, nisi per revelationem, de quo directe non judicat Ecclesia, cum sit merè internum. Neque pro quolibet peccato mortali, quamvis externo, ferenda est gravis censura, sed solum quando peccatum alia ratione corrigi, vel impediri non potest. *Ibid. n. 4. Et 8.*

9. Censura non incurritur à proferente verbum jocosum, vel gestante comam, etiamsi Superior id prohibuerit sub censura, nisi materia prohibita quæ de se levis est, fiat gravis per ordinem ad finem à Superiore intentum in ferenda censura. *Ibid. n. 9. Et 10.*

10. Fur qui acum sartori abstulit, qui ob id damnum notabile passus est, non afficitur censura lata contra eos, qui res sartori furtiverunt. *Ibid. n. 11.*

11. Ad incurrendam censuram requiritur effectus completus, quem legislator intendit sub censura prohibere: nam materia odiosa strictè explicanda est. Quare ille non incurrit censuram Canonis, qui projicit sagittam contra clericum, sed illum non attingit, quia non adest effectus, vel actio quæ principaliter prohibetur sub censura. Præterea non incurritur censura, quando actus exterior non habet eam malitiam, quæ sub censura prohibetur. Item mandantes, vel consulentes non incurrunt censuram nondum secuto effectu, quando scilicet effectus fuit principaliter prohibitus; secus dicendum quando mandatum, vel consilium principaliter prohibetur. Non incurritur quoque censura ab eo qui actionem aliquam exercet de se sufficientem ad effectum prohibitum sub censura. Quando excommunicatio, vel alia censura lata est sub conditione, non incurritur ante conditionis eventum. Denique non semper incurritur censura ob quodlibet voluntarium, sed ob voluntarium requisitum ad eam incurrendam. *Ibid. n. 12. Et seq.*

12. Non potest pro peccato commisso ferri censura, sed ad eam incurrendam requiritur contumacia: unde qui Missam die præteritâ non audivit, non potest excommunicari propter omissionem Missæ, si non erat impositum præceptum Missæ audiendæ sub excommunicatione: potest tamen pro

peccato præterito imponi aliqua poena, ex.gr. privatio officii, dignitatis, vel accedendi ad Eucharistiam pro tanto tempore, &c. *Ibid.* n. 19. & 20.

13. Ut quis possit ligari aliquâ censurâ, requiritur ut sit homo viator, baptizatus, adultus, seu doli capax, ut sit homo determinatus (non enim tota aliqua universitas, vel collegium potest excommunicari,) & ut sit inferior & subditus ferenti censuram; defectu harum conditionum non ligantur censurahi: Mortuus, (qui commiserat in vita delictum, propter quod lata erat comminatoria censura) dæmon, cum non sit homo viator; animalia irrationalia, locus, amentes, infani, aut furiosi. Similiter non potest suspendi, aut excommunicari Summus Pontifex, quia nullum habet Superiorem: Episcopi, Archiepiscopi, & Cardinales ligantur censurâ generaliter latâ à Sum. Pontifice, nisi illorum fiat exceptio. *Ibid.* punct. 4. n. 1. & seq. usque ad 17.

14. Nemo potest propriâ potestate seipsum excommunicare, suspendere, vel interdicere: nullus enim est inferior seipso. Item ob eandem rationem æqualis non potest ab alio excommunicari, cum par in par non habeat imperium. *Ibid.* n. 17. & 18.

15. Exempti ab ordinarii potestate (quales sunt Rex & Imperator,) non ligantur illius censuris. Similiter religiosi exempti à jurisdictione Episcopi, non possunt ab ipso excommunicari, vel suspendi in iis casibus, in quibus exempti sunt. *Ibid.* num. 19. & 20.

16. Qui recipiuntur in proprios & peculiare Ecclesiæ Romanæ filios, ligari non possunt censuris ab ordinario loci. *Ibid.* num. 21.

17. Qui semel ligatus est unâ censurâ, est adhuc subiectum capax alterius, non tantum diversæ rationis, sed etiam ejusdem; nam tot sunt censuræ, quot sunt moraliter & formaliter actus contra præceptum, seu quot sunt transgressiones formaliter & moraliter. Unde qui clericum sæpius successivè percutit, incurrit unam tantummodò excommunicationem; secus si percutiat sæpius cum interruptione morali. Idem dic si sunt plures clerici qui successivè percutiuntur. An autem percutiens vel occidens simul uno actu plures clericos, incurrat plures excommunicationes, juxta numerum clericorum qui percutiuntur, vel occiduntur, dissentiant Doctores, quam-

quamvis probabilior in praxi videatur affirmativa sententia.
Ibid. punct. 5. n. 1. & seq. usque ad 8.

18. Plures censuræ incurruntur ab eo, qui facit unum actum habentem plures circumstantias, pro quibus singulis lata est censura. Unde percutiens Sacerdotem, qui simul est Diaconus & Subdiaconus, aut Monachus initiatus primâ tonsurâ, plures non incurrit censuras, quia hæ circumstantiæ non mutant speciem in præsentî casu. *Ibid. n. 8. & 9.*

19. Faciens contra Clementinam primam de sepulturis, potest unicâ actione incurrere plures censuras, cum in ea prohibeantur quatuor formaliter diversa sub excommunicatione lata sententia. *Ibid. n. 10.*

20. Faciens aliquem actum prohibitum à pluribus sub censura, non incurrit tot censuras, quot sunt Superiores prohibentes illum actum sub censura, quando Superiores prohibentes habent eandem potestatem; secus quando habent diversam. Hinc fit ut deferens arma Saracenis, plures non contrahat censuras, quamvis à multis Pontificibus id prohibitum sit sub excommunicatione. Ille tamen ligaretur duplici excommunicatione, qui faceret aliquid sub excommunicatione prohibitum à jure communi, & à jure particulari, aut à Papa, & ab Episcopo intendente novum jus ferre. *Ibid. num. 11. & seq.*

21. Censura lata contra facientes aliquid, non ligat mandantes, vel consulentes, nisi in sententia censuræ exprimantur mandantes, vel consulentes. Unde in dubio an mandans, vel consulens comprehendatur in censura lata contra facientes, judicandum est non comprehendi. *Ibid. punct. 6. n. 1.*

22. Mandans, vel consulens, qui aliquo modo exprimitur in sententia censuræ, non ligatur censura, nisi verè influat in effectum prohibitum sub censura. *Ibid. n. 2.*

23. Consulens ligatur excommunicatione, quando per suum consilium auxit voluntatem delinquentis; secus dicendum, quando ipse dedit bonum consilium, ut quando parato occidere clericum, suasis tantummodò percutere. Similiter non incurrit censuram, nec tenetur ad restitutionem, qui revocavit mandatum quod dederat, ejusque revocatio innotuit mandatario; secus dicendum de consulente, etiam si revocaverit consilium. *Ibid. n. 3. & seq.*